

ויצא (91)

וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב בַּבֶּקֶר וְכוּ' וַיִּצְאֵק שָׁמֶן עַל רֵאשָׁה (כח, יח)

מנין היה ליעקב שמן, אמרו בפרקי דרבי אליעזר (פל"ה): ירד לו שמן מן השמים. בשפתי כהן (פ' בשלה) כתב שאחר שיצק השמן על המצבה, חזר הכד ונתמלא, הבין יעקב שהוא מזומן לברכה, ונטלו עמו. והוא פך השמן שחזר עליו, שדרשו חז"ל (מובא בבעלי התוס') על הפסוק (להלן לב, כה) "ויותר יעקב לבדו" אל תקרי לבדו אלא לכדו, שחזר על פכים קטנים. ומשמן זה משחו המשכן וכליו, מזבח אהרן ובניו, מלכים. וכולו קיים לעתיד לבא. ועל זה הכד אמר אליהו לאשה הצרפתית שהשמן לא יכלה. וזהו אסוך השמן של אשת עובדיה הנביא. וכאשר ראה יעקב כל הניסים שעתידים ליעשות בו. סיכן עצמו לחזור עליו ולהביאו.

יגדיל תורה

למה המשיך יעקב להתפלל גם לאחר שהקב"ה הבטיח לו

וַיִּדַר יַעֲקֹב נְדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי (כח, כ)

יעקב אבינו קיבל הבטחה ברורה מהקב"ה שכל בקשותיו יתמלאו. צריך אם כן להבין, מדוע כשהוא מקריב עתה את הקרבן הוא אומר "אם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי", לכאורה הגם שהוא בדרכו לבית לבן הארמי, וחושש מכך הרי קיבל הבטחה, וכי פיקפק חלילה בהבטחה השי"ת? יש לומר: שיעקב אבינו מלמדנו יסוד בתפילה, שגם אחרי הבטחה של הקב"ה כשברור שבקשתו תתקבל, בכל אופן אין להרפות מתפילה, שכן עבודת התפילה לעולם לא נגמרת, ותמיד התפילה יכולה להעלות את הבקשה בדרגה, בזמן, ובאיכות והקב"ה רוצה שנמשיך ונתפלל בלי להרפות.

לתתך עליון בשם "מאיר נתיבות" על התורה (עמוד עג)

וְעֵינֵי לֹאָה רַפּוֹת וְרַחֵל הָיְתָה: פַּת תַּאֲרַר וַיִּפֹּת מְרָאָה (כט, יז)

אין זו הפעם הראשונה שהתורה מתארת האמהות ביופיין. גם על רבקה כתוב (בראשית כד, טז) "והנערה טובת מראה מאוד" וכדומה. כיצד זה יש מקום לשבח של יופי, אם שלמה המלך אומר "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל", והרי שאין כל חשיבות לחן וליופי. ברם, אין כוונת הפסוק לומר כי שקר והבל החן והיופי. כוונת הפסוק לומר כי אין כל ערך וחשיבות ליופי ולחן, כאשר הם ללא יראת שמים, והרי הן כנזם זהב באף חזיר. כנגד זה אמר הפסוק "שקר החן והבל היופי", כאשר הם ללא יראה. אולם, "אשה יראת ה' היא

המזכה את הרבים, יציאתו עושה רושם

וַיִּצְאֵק יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע (כח, י)

ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר, הוא הודה, הוא זיוה, הוא הדרה, יצא משם, פנה הודה, פנה זיוה, פנה הדרה.

יש לשאול מדוע כשיצא יעקב מבאר שבע, פנה זיוה הודה והדרה, והלא עדיין נשארו בה יצחק ורבקה ששניהם גם צדיקים, ואם כן עדיין יש בעיר זיו וכו'? יש לתרץ, אכן הכוונה היא כי עיקר מטרת הצדיק צריכה להיות לזכות את הרבים, ללכת מחיל אל חיל. מבית הכנסת לבית המדרש ללמד את הבריות חכמה ודעת, ולהאיר את הארץ מכבודו, יעקב אבינו קיים זאת, שהרי נאמר בו: ויעקב איש תם יושב אהלים, לשון רבים, ולא נאמר: יושב אהל, לשון יחיד, מלמד שהיה מסתובב יעקב בין אהלי התודה לדרוש לרבים תורה והלכה. אך יצחק אבינו היה מסוגר באהלו מכוין שהיה סגי נהור, ולא היה יכול לראות שנאמר: ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות. ומשום כך, כיון שיצא יעקב אבינו, מיד הורגש חסרונו בבית כנסיות ובבתי מדרשות, ולא כן יצחק.

משוש תבל מאת הרב עובדיה יוסף זצ"ל

מדריגת המלאכים תלויה באדם

וַיִּחַלְם וְהִנֵּה סֵלֶם מַצֵּב אֲרָצָה וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וַיִּדְרִים בוֹ (כח, יב)

בדרך דרוש, אפשר למצוא רמז נאה בפסוק זה למדריגות הנשגבות שאליהן יוכל האדם להפעיל. והיינו, כי הלא הקב"ה הציג על הארץ את הסולם המדריגות אשר מגיע עד השמים, שבאמצעותו יוכל האדם להתקרב עד כסא כבודו יתברך, במדריגה נפלאה ומעולה יותר מן המלאכים. אולם כל זאת בתנאי שהאדם יזכור תמיד ולא ישכח את חובתו בעולמו בכל רגע ורגע מימי חייו. נמצא שגדלות המלאכים תלויה באדם: אם ילך בדרך התורה ויעלה ממדריגה למדריגה, אז יגביה האדם וישים קינו למעלה מהמלאכים, ואם לאו, יהיו המלאכים למעלה ממנו. וזה מה שנרמז בפסוק: "וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וַיִּדְרִים" כלומר: העליה והירידה של המלאכים "בו", דהיינו: באדם היא תלויה.

כמוצא שלל רב בשם "שו"ת מהריא"ץ

הלכה: בענין עמידה בברכת המצוות

מ"ב (סימן ח' סק"ב): מעומד, משום דכתיב "לכם", וילפינן גזירה שוה מעומר דכתיב ג"כ "לכם" ובעמור כתיב "מהחל הרמש בקמה", ודרשינן בקומה. ובכלל זה כל המצוות שכתוב בהם "לכם", ונתנו על כך סימן על"ץ של"ם: עומר, (וספרתם לכם), לולב (ולקחתם לכם) ציצית (והיה לכם לציצית), שופר (יום תרועה יהיה לכם), לבנה (קידוש לבנה, החודש הזה לכם), מילה (המול לכם כל זכר). וכיון שהמצוה עצמה צריכה להתקיים בעמידה הוא הדין הברכה שלפניה צריכה ליאמר בעמידה. ומה שכתב המ"ב בהמשך לדבריו: דכל ברכת המצוות צריך להיות בעמידה אינו אלא מצד החסידות ומצוה מן המובחר, ואסמכתא לכך מהפסוק (מלכים א' ח' נ"ה) "ויעמוד ויברך", ומצד הדין אין חייבים אלא על שש מצוות הנ"ל שסימנם על"ץ של"ם.

פסקי תשובות חלק א'

פתגם: ספור את הפרחים שפורחים לעולם לא את העלים שנושרים.
ספר "שמחה"

חקירה: מעמד בשבת

משום תיקון הפרי, שעל ידי איסופו נשמר יותר טוב, או משום שזו דרך עבודת השדה. (פרי משה שבת יד-ב)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ההכרה מחייב. רב אחד מגדולי ישראל, שהיה מחזר על פתחי נדיבים להתרימם לצרכי צדקה, נזדמן פעם לביתו של עשיר הדיוט, שחצן וגס רוח. עמד בפתח עמידה נכנעת וחיכה למתת ידו של העשיר. רבי, אמר המשמש שנלווה אל הרב, כלום לפי כבודו הוא, לעמוד לפני פתחו של גס רוח זה ולהמתין לו עד שיואיל להמציא לך את נדבתו. השיב הרב: בפרשת חיי שרה נאמר: וישתחו אברהם לפני עם הארץ, להודיעך כשאתה בא לחלוב פרה, על כרחך אתה כורע לפניו על ברכיך.
ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר

תתהלל" גם ביופיה ובחינה, שכן אם העיקר קיים, יראת שמים, אזי יש מקום להשתבח ביופי ובחן.
רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם הגר"א

מידה כנגד מידה
וְיָהִי בַבֶּקֶר וְהָנָה הוּא לְאָה (כט, כה)

ויהי בבקר והנה היא לאה. אבל בלילה לא היתה לאה, לפי שמסר יעקב סימנים לרחל, וכשראתה רחל שמכניסין לו לאה, אמרה, עכשיו תכלם אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים. (רש"י)

יש לפרש: יעקב הבין את מזימת לבן הרשע, וחשש שיחליף ויתן את רחל בלאה, לפיכך נתן לרחל סימן ואמר לה: שבליילה ישאל אותה מי את? ויהא תענה 'אני לאה', זאת מפני שלבן בודאי יאמר ללאה שתאמר 'אנכי רחל'. אולם בכל זאת יעקב לא השיג את מבוקשתו, ולאה ניכנסה וככשאל 'מי את?' ענתה 'אנכי לאה', מאחר שרחל גילתה לה את הסימן, ויעקב אכן סבור היה כי היא רחל והיא פועלת לפי הסימן. אלא "וְיָהִי בַבֶּקֶר" הופתע יעקב לגלות כי "וְהָנָה הוּא לְאָה", ואמנם התשובה שניתנה לו בלילה ואמרה 'אנכי לאה', היתה אמת לאמיתה. וכאשר אנו מתבוננים בדבר, ורואים את האופן שמהשמים סובכו את הדברים כך על יעקב והכניסו לו את לאה במקום רחל, נמצא כי היתה כאן מדה כנגד מדה, שזו, כידוע אחת מדרכי הנהגתו של הקב"ה. שכן ממש כך נטל יעקב את הברכות מיצחק אביו ומנען מעשו אחיו.

ומתוך האור בשם "ראשי בשמים"

יסורים לא הולכים לאיבוד

וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר אֶסְף אֱלוֹקִים אֶת תְּרַפְתֵּי (ל, כג)

"אֶסְף", כמו ואספתו אל תוך ביתך... הכנסת והטמנת את חרפתי שהייתי נקרא עקרה (רשב"ם). "ותקרא שמו יוסף", על שאמרה אסף אלוקים את חרפתי. וא"כ תקראהו אסף יו"ד של יוסף למה? על שם שהתפללה יוסף ה' לי בן אחר, הרי זה משמש שני אמירות אסף ויוסף (רשב"ם שם). הדברים טענים ביאור. ראשית, מדוע נקטה לשון אסף, הכניס והטמין, לכאורה מתאים היה יותר לכתוב הפסיק או ביטל את חרפתי? ביותר יש להבין, מה הענין להנציח בשמו ומהותו לנצח נצחים שחרפתי נפסקה שהייתי נקראת עקרה? אלא נתכוונה לרמז שאינה מבעטת ביסורים שהיו לה, כשהיתה עקרה. אדרבה, היא מכירה ומוקירה את יסוריה ויודעת שבסופו של דבר הקב"ה לא סתם ייסרה, אלא כל טיפת קושי ומכאוב אסף והם מהווים עבורה אוצר גדול, ושום חלק מהם לא ילכו לאיבוד. זה גם הסבה שקבעה את זה בשמו של יוסף כמו שכתב הרשב"ם בחינת מודה על העבר וצועקת לעתיד לבא.

לחתך עליין

